

svou nemovitostí za dluh žalovaných u toho jejich hypotekárního věřitele, který byl nepoměrným uspokojením předcházejícího hypotekárního věřitele Spořitelního a záložního spolku v S. a okolí zkrácen a domohl se náhradního nároku. Zaplacením tohoto nároku vstoupili v jeho práva, takže mohou žádati na žalovaných náhradu toho, co za žalované zaplatili. V každém případě jim však tento nárok přísluší podle § 1042 obč. zák., když Emanuel P. jest věřitelem žalovaných a žalobci to, co mu zaplatili, plnili na základě zákona na dluh žalovaných, který se o zaplacenou částku zmenšil. Ježto konečně, jak již bylo uvedeno, byl náhradní nárok pravoplatně stanoven a žalobci neměli důvodu pochybovati o jeho správnosti, nelze jim nic vytýkati, že na žádost Emanuela P. zaplatili dříve, než byl náhradní nárok vložen na jejich nemovitosti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalovaní považují rozsudky nižších soudů vyhovující žalobě za právně mylné (§ 503 č. 4 c. ř. s.) proto, že žalobci, třebaž byli ručiteli a plátcí podle § 1357 obč. zák., ručili především jen za předcházejícího hypotekárního věřitele, popírajíce, že by ručitelé trpěli újmu, kdyby se jejich ručení mělo vztahovati i na náhradní nárok, a že solidární ručení žalobců se vztahovalo jen na pohledávku předcházejícího věřitele. Žalovaným nelze však přisvědčiti. Tím, že žalobci přistoupili, a to solidárně, k závazku žalovaných jako rukojmí a plátcí, svolili ke knihovnímu zajištění a to bylo také provedeno, byla jejich nemovitost podle §§ 449 a 451 obč. zák., spoluzavazena za pohledávku předcházejícího věřitele bez zřetele na to, co bylo důvodem smlouvy, kterou bylo zástavní právo zřízeno, a hypotekární věřitel mohl pak podle § 222 ex. ř. požadovati zaplacení z nemovitostí žalovaných podle své vůle buď jen poměrně, anebo zcela. Kdyby byl požadoval z vydražených nemovitostí jen poměrné zaplacení, připadl by pak zbytek nejvyššího podání následujícímu věřiteli, a žalovaní by zůstali nadále věcně zavázanými, kdežto při plném uspokojení předcházejícího věřitele z vydražené nemovitosti, by následující věřitel vyšel na prázdno a tak by on utrpěl újmu. A tomu právě měla zabrániti hypotekární sukcese zavedená § 222, odst. 4, ex. ř. Při ní zadnější věřitel nastupuje ve věcná práva přednějšího věřitele na nevydražených nemovitostech a může, jestliže a pokud jest pohledávka předcházejícího věřitele i jeho pohledávka správná, žádati v mezích náhradního uspokojení z nevydražené nemovitosti, a když její vlastník pohledávku v mezích náhradního nároku uspokojí, má proti hlavnímu dlužníku postih, ovšem ne podle § 1042 obč. zák., nýbrž podle § 1358 obč. zák.

Čís. 16362.

Podmínkou zápůrčí žaloby (§ 523 obč. zák.) proti obci jest, že si obec osobuje služebnost, to jest právo na cizí věci z důvodu soukromoprávního.

Obec si neosobuje soukromé právo služebnosti cesty přes vlastníkův pozemek, hájí-li svobodné užívání cesty z důvodu, že jde o cestu s právem veřejnosti (že soukromého pozemku bylo od nepaměti veřejností užíváno). Převzala-li obec v takovém případě hájení práva cesty za jednotlivé občany, neznamená to, že si osobuje služebnost samu, třebaš ji jednotliví občané vyvozovali i z důvodu soukromoprávního.

(Rozh. ze dne 6. října 1937, Rv I 823/36.)

Žalobce koupil roku 1928 se schválením Státního pozemkového úřadu od Rudolfa B. velkostatek D., zapsaný ve vložce č. 444 desk zemských, k němuž mimo jiné patří též rozsáhlý dvůr č. kat. 22, na kterém stojí chlěvy, stodoly, špýchary, kolny a různé hospodářské budovy. Uvedený pozemek (dvůr) není knihovně zatížen žádnou služebností, a to ani chůze, ani průhonu, ani jízdy. Dne 28. června 1934 po případě 29. června 1934 dal žalobce vyvěsit v obci D. a na vjezdech dvora vyhlášku tohoto znění: »Ředitelství a vlastník velkostatku v D. zamýšlí v nejbližší době opatřit vjezdy do dvora na stavební parcele č. kat. 22 v D. řádnými vraty jak směrem od pivovaru, tak i směrem od N. D., a to tak, aby bylo prostranství dvora uzavřeno proti projíždění a proti průchodu osobami nepovolanými. Poněvadž v ediktální lhůtě 30denní podle § 31 náhrad. zák. ze dne 8. dubna 1920, č. 329 Sb. z. a n. ve znění zák. ze dne 13. července 1922, č. 220 Sb. z. a n. neohlásil nikdo po knihovní poznámce zamýšleného převzetí velkostatku D., zapsaného ve vložce č. 444 desk zemských, nějakého věcného práva a služebnosti jízdy neb chůze přes dvůr na stav. p. č. kat. 22 v D., pozbyl každý jakékoliv obdobné služebnosti, byť i před poznámkou zamýšleného převzetí měl ji vydrženu. Knihovní poznámka zamýšleného převzetí se stala podle usnesení zemského soudu civilního v P. ze dne 12. března 1924, od. XIII. č. j. 6137/1924. Žádáme každého, kdo by se domníval, že snad přes shora uvedené upozornění má nějakou služebnost ať chůze, nebo jízdy přes dvůr č. kat. 22 v D. vydrženu, aby podepsanému ředitelství tento svůj nárok oznámil ve lhůtě 8denní po vyvěšení této vyhlášky. Nepřihlásí-li nikdo svého domnělého nároku na jmenovanou služebnost, bude ředitelství velkostatku míti za to, že nikdo neosobuje si ani právo nějaké služebnosti chůze, neb jízdy po dvoře tom, ani držbu nějakého práva po dvoře tom choditi neb jezdit, a opatří shora popsané vjezdy řádnými vraty.« Dále ve vyhlášce té bylo uvedeno, že každý občan může užívati silnice mezi dvorem a semenářskou stanicí. Poté zaslala žalovaná obec D. žalobci dopis ze dne 1. července 1934, že obecní zastupitelstvo v D. ve schůzi konané 1. července 1934 protestuje proti žalobcovým vyhláškám a že trvá na svobodném užívání jízdy a chůze přes žalobcův dvůr č. kat. 22 hledíc na to, že to není jen cesta těch zájemců, kteří mají za dvorem své pozemky, ale že jest to cesta s právem veřejnosti, která spojuje obec D. s osadou K. a obcí P. od nepaměti, a že tudíž nemohla býti promlčena. Žalobce pak dal dopsati svým právním zástupcem dne 21. července 1934 všem jednotlivým občanům v D. i žalované obci s vylíčením celé podstaty a žádal je, aby nejdéle ve lhůtě do 9. srpna 1934 uznali dopisem nebo v kanceláři žalobcova právního zástupce protoko-

lárně, že jim nepřísluší žádná služebnost ani chůze, ani průhonu, ani jízdy přes prostranství dvora žalobce na st. p. č. kat. 22 v D., že se jakéhokoli výkonu těchto služebností pro budoucnost zdrží a že nemají žádných námitek proti tomu, aby byl dvůr vraty uzavřen, a to pod pohrůžkou zápůrčí žaloby. Na toto vyzvání zaslal obecní úřad žalované obce žalobci dopis podepsaný starostou, dvěma členy obecní rady a dvěma členy obecního zastupitelstva tohoto znění: »Obecní úřad v D. trvá na svém dopise ze dne 1. července 1934 velkostatku zasláném a bere na sebe hájení svobodné jízdy, chůze a průhonu přes dvůr velkostatku č. kat. 22 v D., jak ho dosud veřejnost od nepaměti užívala.« Zároveň s dotčeným dopisem obdržel žalobce prohlášení dané v D. dne 2. července 1934, podepsané obecním úřadem a šestnácti občany z D., tohoto znění: »K vyhláске velkostatku D., že zamýšlí překaziti jízdu a chůzi přes svůj dvůr v D., č. kat. 22, prohlašují podepsaní že trvají na svobodném užívání této cesty, jak jí od nepaměti až do dnešního dne užívali, a protestují proti vyvěšenému zákazu této cesty.« Tvrďe, že žalovaná obec si činí nárok na nabytí držení práva a jeho vykonávání prostřednictvím příslušníků obce, že tudíž uplatňuje vydržení služebnosti přes žalobcův pozemek, projevujíc dodatečně držitelskou vůli svým usnesením obecního zastupitelstva ze dne 1. července 1934, a že si tak neprávem osobuje služebnost chůze, průhonu a jízdy přes žalobcův pozemek č. k. 22 v D., domáhá se žalobou, aby bylo uznáno právem, že žalované obci nepřísluší právo služebnosti chůze, průhonu a jízdy přes pozemek č. kat. 22 v D., který se v přírodě jeví jako dvůr, že jest žalovaná obec povinna to uznati a zdržeti se jakéhokoli výkonu služebností těch, ať již sama svými orgány, neb prostřednictvím svého občanstva. Proti žalobě namítla žalovaná obec zejména to, že nikdy netvrdila, že by jí příslušelo právo služebnosti chůze, průhonu a jízdy přes pozemek č. kat. 22 v D., to právo si vůči žalobci nikdy neosvojovala, nýbrž hájila vždy stanovisko, že cesta přes uvedený pozemek jest veřejná, že se nikdy nedovolávala práva soukromého, tedy služebnosti přes pozemek č. kat. 22, nýbrž se proti zamyšlenému uzavření dvora opírala z důvodu práva veřejného jako úřad silniční. Ve schůzi obecního zastupitelstva dne 1. července 1934 prohlásila cestu vedoucí přes dvůr č. kat. 22 v D. za veřejnou, ježto se cesty té od nepaměti veřejně užívalo a poněvadž cesta ta spojuje žalovanou obec se sousedními obcemi. S o u d p r v é s t o l i c e zamítl žalobu. D ů v o d y: Výkon cesty jako služebnosti cesty jest pojmově, obsahově i co do právní povahy odlišný od výkonu cesty jako obecného užívání, záležitího v chůzi po půdě věnované veřejné komunikaci. U služebnosti jde o právo soukromé, při čemž, podmětem práva jest obec jako majetkoprávní subjekt soukromého práva, kdežto u obecného užívání jde o právo veřejné, obec jest nejen majitelkou obecních cest, ale i úřadem silničním, výkon užívání náleží obecnstvu, které jest nositelem práva jakožto veřejnost, kterou zastupuje obec jako úřad silniční. Výkon práva služebností nemohl nikdy vésti k založení práva obce věnovati užívanou plochu obecnému užívání, kdežto výkon obecného užívání, trpěný vlastníkem pozemku, může býti vykládán jako mlčky učiněný projev vůle vlastníka

ponechati plochu veřejné komunikaci. O existenci služebnosti rozhodují soudy, kdežto o existenci veřejné cesty založené trpěným obecným užíváním rozhodují úřady správní. Dopisem obce ze dne 1. července 1934 je zjištěno, že došlo k usnesení obecního zastupitelstva, že cesta přes pozemek č. kat. 22 jest cestou veřejnou. Pokud obec, jako jest tomu v souzeném případě, hájí veřejnost cesty, nemůže se soud zabývatí řešením této otázky, neboť o tom přísluší rozhodovati úřadům správním a nikoli řádným soudům. Co se týká tvrzení žaloby, že žalovaná obec vykonává právo služebnosti, o čemž by příslušelo rozhodnouti soudu, neprokázal žalobce hledě na to, co uvedeno, že se obec v té příčině svými representanty usnesla, že právo to bude vykonávati ani že se toho práva skutečně uchopila. Z toho, že snad někteří občané žalované obce sporné cesty přes žalobcův pozemek užívali a užívají, nelze souditi, že tvrzenou služebnost vykonává obec jako podmět soukromoprávní. Obec sama nikterak neprojevila svoji vůli, že by chtěla uznati služebnost cesty sama jako podmět soukromoprávní, zejména neprojevila svoji vůli shora dotčenými dopisy, a není proto k žalobě pasivně oprávněna. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobce se domáhá zjištění, že žalované obci nepřísluší právo služebnosti chůze, průhonu a jízdy přes jeho stavební pozemek č. kat. 22 v D. Jde tedy o žalobu zápůrčí podle § 523 obč. zák. a tu jest podle výslovného ustanovení řečeného předpisu podmínkou, že žalobce musí dokázati, že si žalovaná obec osobuje s l u ž e b n o s t k jeho věci. Žalobce tuto okolnost dokazoval dopisy obecního úřadu žalované obce ze dne 1. července 1934 a 7. srpna 1934 a dopisem 16 občanů ze dne 7. srpna 1934, podepsaným starostou a členem obecního zastupitelstva s připojeným razítkem obecního úřadu téže obce. Oba nižší soudy vložily tyto dopisy tak, že v nich žalovaná obec soukromé právo služebnosti cesty přes dvůr žalovaného neuplatňuje, nýbrž že zdůrazňuje, že jde o cestu veřejnou, a že ona z důvodu této v e ř e j n o s t i hájí svobodné užívání cesty pro jízdu, chůzi a průhon přes dvůr žalobcův. Je proto nepravdivé dovolatelovo tvrzení, že okolnosti jím v žalobě v příčině osobování služebnosti žalovanou obcí tvrzené nebyly vzaty ani v prvé, ani v druhé stolici na přetřes. Jiné důkazy než těmito dopisy nebylo hledíc na údaje žalobní v té příčině potřebí prováděti a dovolatel ani neuvádí, kterými jinými důkazy by byla mohla tato okolnost býti dokázána. Ježto jde toliko o výklad uvedených dopisů, nemůže býti v rozporu se spisy závěr odvolacího soudu, že žalobce neprokázal, že si žalovaná obec služebnost cesty, průhonu a jízdy přes jeho pozemek osobuje z d ů v o d u s o u k r o m o p r á v n í h o, nýbrž jde v té příčině jen o právní posouzení.

Nižší soudy posoudily uvedené dopisy správně, neboť žalovaná obec uvádí v dopise ze dne 1. července 1934, že trvá na svobodném užívání jízdy a chůze přes dvůr žalobcův hledíc na to, že to není jen cesta těch

zájemníků, kteří mají za dvorem své pozeniky, ale že je to cesta s p r á - v e m v e ř e j n o s t i, která spojuje žalovanou obec s osadou K. a obcí p-ckou od nepaměti, a na tento dopis se žalovaná obec odvolává i ve svém dopise ze dne 7. srpna 1934 a uvádí opětně, že trvá na hájení svobodné jízdy, chůze a průhonu přes onen dvůr, jak ho dosud v e ř e j - n o s t od nepaměti užívala. Nemůže tudíž býti jiný výklad dotčených dopisů než ten, že žalovaná obec neplatňovala v nich své soukromé právo k nějaké služebnosti, nýbrž toliko a výhradně právo veřejné. Z jakého důvodu dovozují někteří občané d-čtí své právo chůze, jízdy a průhonu přes dvůr žalobcův, zdali z nějakého důvodu soukromoprávního, či rovněž v důvodu veřejnosti oné cesty, je v souzeném sporu bez významu, neboť nejsou v tomto sporu žalováni. Proto také jest bez významu jejich dopis ze dne 7. srpna 1934 nehledě ani na to, že v něm právní důvod jízdy, chůze a průhonu přes dvůr žalobcův vůbec neuvádějí. Již také z té příčiny je bez významu, že podle tohoto dopisu převzalo hájení svobodné jízdy, chůze a průhonu přes onen dvůr na sebe zastupitelstvo žalované obce, neboť i jednotliví občané mohou vyvozovati své právo z důvodu veřejnosti cesty, a též tehdy, kdyby je vyvozovali z důvodu soukromoprávního, neznamena převzetí hájení tohoto jejich práva žalovanou obcí, že si obec sama takové právo osobuje. Dovolatelé poukazují na několik rozhodnutí nejvyššího soudu, ale ani jedno z nich nemluví pro jejich stanovisko, nýbrž proti němu. Nestačí ovšem chytiti se pouze některé věty rozhodnutí, nýbrž třeba si povšimnouti celého jeho obsahu.

Čís. 16363.

Nejde o převzetí závodu nebo jmění podle § 1409 obč. zák., je-li převzatý majetek tak nepatrné ceny, že jej nelze pokládati ani za hospodářskou jednotku, ani za majekový soubor, s nímž by bylo možno hospodařiti nebo podnikati.

Kdo převzal pouze část krámského zařízení nepatrné ceny, neručí za dluhy souvisící s obchodem předchůdcovým, třebaš najal tutéž místnost, kterou měl najatu předchůdce a vyprodával v ní zboží, koupené v exekuční dražbě proti předchůdci. V takovémto případě nezáleží ani na tom, že tu byl nepatrný okruh zákazníků a že se na celém provozu po vnější stránce až na změnu jména nic nezměnilo.

(Rozh. ze dne 6. října 1937, Rv I 1307/37.)

Srv. rozh. č. 11268, 9001 Sb. n. s.

Jaroslav P. měl obchod s linoleem, konfekcí a podobným zbožím v P., kterýžto podnik od 29. prosince 1933 provozovala žalovaná (manželka Jaroslava P.) s tímž druhem zboží, a to tak, že zboží, zejména konfekci vyprodávala. Veškeré zboží koupila žalovaná v exekučním prodeji. Rovněž inventář vydražila žalovaná v exekučním prodeji a převzala